

**Tretja evropska konferenca o šolah, ki
promovirajo zdravje**

15.-17. junij, Vilna, Litva

Vilniška resolucija

Vilniška resolucija: boljše šole skozi zdravje

17. junij 2009

Uvod

Izobraževanje in zdravje imata skupne interese. Združevanje teh interesov šolam omogoča, da postanejo boljša mesta za uživanje v učenju, poučevanju in delu. 'Šola, ki promovira zdravje', je šola, ki je uvedla strukturiran in sistematičen načrt za zdravje, blagostanje in razvoj družbenega kapitala vseh učencev in zaposlenih, tako tistih, ki učijo, kot tistih, ki ne. Šole, ki promovirajo zdravje, dokazano izboljšajo zdravje in blagostanje vse šolske skupnosti. Zasnovane so kot kraji, ki pomagajo zmanjševati neenakosti v zdravju. Sodelovanje z drugimi povezanimi področji, na primer s politikami glede mladosti, družbi, okolju in trajnostnem razvoju, je nujno.

Izjava mladih

- Mi, mladi udeleženci konference smo ugotovili, da lahko težave delimo na tiste, s katerimi se lahko spoprimemo sami, in tiste, pri katerih potrebujemo pomoč odraslih.
- Radi bi poudarili, da je pravo zdravje holistično, kar pomeni telesno in duševno ravnovesje, čisto okolje, sodelovanje z drugimi ljudmi, zadosten počitek in uravnoteženo prehrano.
- Želimo, da bi si vodje šol, učitelji in učenci prizadevali za bolj zdravo in boljšo družbo, ki bo razmišljala o sedanjosti in prihodnosti. Hočemo imeti bolj zeleno šolsko okolje. Hočemo sodelovati z učenci iz drugih držav ter imeti več razprav z znanstveniki in s politikami o svojih težavah. Hočemo več praktičnih in izobraževalnih dejavnosti s področja promocije zdravja in v stresnih situacijah več možnosti posvetovanja s strokovnjaki.
- Menimo, da nam bo sledenje holističnemu pristopu pomagalo pri skrbi za zdravje, tudi pri težavah s prehrabnimi motnjami in pomanjkanjem počitka, in okrepi našo družbo ter celo državo.
- Verjamemo, da bomo lahko živeli bolj zdravo in srečno, če bomo živeli aktivno, pomagali revnim, verjeli v to, kar delamo, in si skupaj z učitelji prizadevali za izboljšanje svojega učnega okolja.
- Tudi sami lahko in moramo poskrbeti, da bomo živeli zdravo. S tem bomo pokazali, kako lepo je biti zdrav, aktiven in pozitiven. Prepričati moramo starše, da bodo aktivni tudi sami in da bodo dejavno prispevali k promociji zdravja.

Mednarodna, nacionalna in regionalna raven

Kot rezultat pogovorov na konferenci sodelujoči zahtevamo, da vladne, nevladne in druge organizacije na mednarodni, nacionalni in regionalni ravni:

1. kot del politike razvoja šol uvedejo in razširijo pristope, ki promovirajo zdravje,
2. zagotovijo dolgotrajno podporo z mednarodnimi, nacionalnimi in regionalnimi politikami ter strategijami vključno z zagotovitvijo zadostnih virov in kapacitet.
3. sprejmejo nujnost načrtovanja, nadzorovanja in ocenjevanja ter vpletenost otrok in mladih v uvajanje celostnega programa za promocijo zdravja v šolah, in to z realističnimi cilji,
4. spodbujajo trajen poklicni razvoj za zaposlene v izobraževanju, zdravstvu in drugje,
5. razvijejo in vzdržujejo infrastrukturo za mednarodno, nacionalno in regionalno koordinacijo ter komunikacijo in podporo za promocijo zdravja v šolah,
6. praznujejo in objavljajo mejnike in uspehe.

Šolska raven

Zahtevamo, da člani šolskih skupnosti (učenci, starši, učitelji in drugi zaposleni, ravnatelji in šolski odbori) uporabijo podporo, ki je na voljo, da:

1. uvedejo, vzdržujejo in razvijajo promocijo zdravja v šolah, ter jo uvedejo v trajnostni šolski razvoj,
2. v to vpletejo celotno šolsko skupnost in partnerske organizacije,
3. zagotovijo zadostno vpletenost, vire in kapacitete,
4. spodbujajo trajnostni poklicni razvoj za zaposlene,
5. zagotovijo, da bodo otroci in mladi aktivno vpleteni v odločanje v vseh fazah načrtovanja,
6. praznujejo in objavljajo mejnike in uspehe.

Ozadje konference

Na prvi evropski konferenci o šolah, ki spodbujajo zdravje, so bili začrtani glavni principi za promocijo zdravja v šolah (Grčija, 1997). Vsak otrok in mladostnik ima pravico do izobraževanja, zdravja in varnosti. In vsak otrok in mladostnik ima pravico, da se izobražuje v šoli, ki spodbuja zdravje.

Na drugi evropski konferenci o šolah, ki promovirajo zdravje, v nizozemskem kraju Egmond aan Zee (2002), smo poudarili pomembnost sodelovanja izobraževalnega in zdravstvenega sektorja. Agenda iz Egmonda je orodje, ki pomaga vzpostaviti in vzdrževati promocijo zdravja v šolah po vsej Evropi.

Tretja evropska konferenca o šolah, ki promovirajo zdravje, z naslovom Boljše šole skozi zdravje, ki je bila v litvanski Vilni med 15. in 17. junijem 2009, pa se je osredotočila na naslednji korak v promociji zdravja v evropskih šolah – z medsektorskim in čezmejnim delovanjem. Na konferenci so aktivno sodelovali tudi mladi, ki so predstavili svoje zamisli za izboljšavo dela svojih šol.

Promocija zdravja v evropskih šolah

Mreži šol za zdravje v Evropi (mreža SHE) so kot dobra podlaga služile izkušnje z razvijanjem in vzdrževanjem šol, ki promovirajo zdravje, ki jih je pridobila njena predhodnica – Evropska mreža šol, ki promovirajo zdravje (ENHPS). Leta 1991 so jo ustanovile Svetovna zdravstvena organizacija, Svet Evrope in Evropska Unija. V SHE je v Evropi včlanjenih 43 držav.

Mreža SHE uporablja pozitiven koncept zdravja in blagostanja in sledi konvenciji OZN o pravicah otrok in Evropski konvenciji o uveljavljanju pravic otrok Sveta Evrope.

Pristop SHE do promocije zdravja v šolah je osnovan na petih osnovnih vrednotah in stebrih.

Osnovne vrednote SHE

Enakost

Šole, ki promovirajo zdravje, vsem zagotavljajo enak dostop do celotnega izbora izobraževalnih in zdravstvenih priložnosti. To na dolgi rok pomembno vpliva na zmanjševanje neenakosti v zdravju in na izboljševanje kakovosti ter razpoložljivosti vseživljenjskega učenja.

Trajnost

Šole, ki promovirajo zdravje, se zavedajo, da so zdravje, izobrazba in razvoj zelo tesno povezani. Šole so središča akademskega učenja. Podpirajo in razvijajo odgovoren in pozitiven pogled na prihodnjo vlogo učencev v družbi.

Šole, ki promovirajo zdravje, se najbolj razvijajo, če se dosežki in trud uvajajo sistematično na dolgi rok, vsaj 5 do 7 let. Rezultati (tako v zdravju kot izobraževanju) se večinoma kažejo na srednji do dolgi rok.

Vključevanje

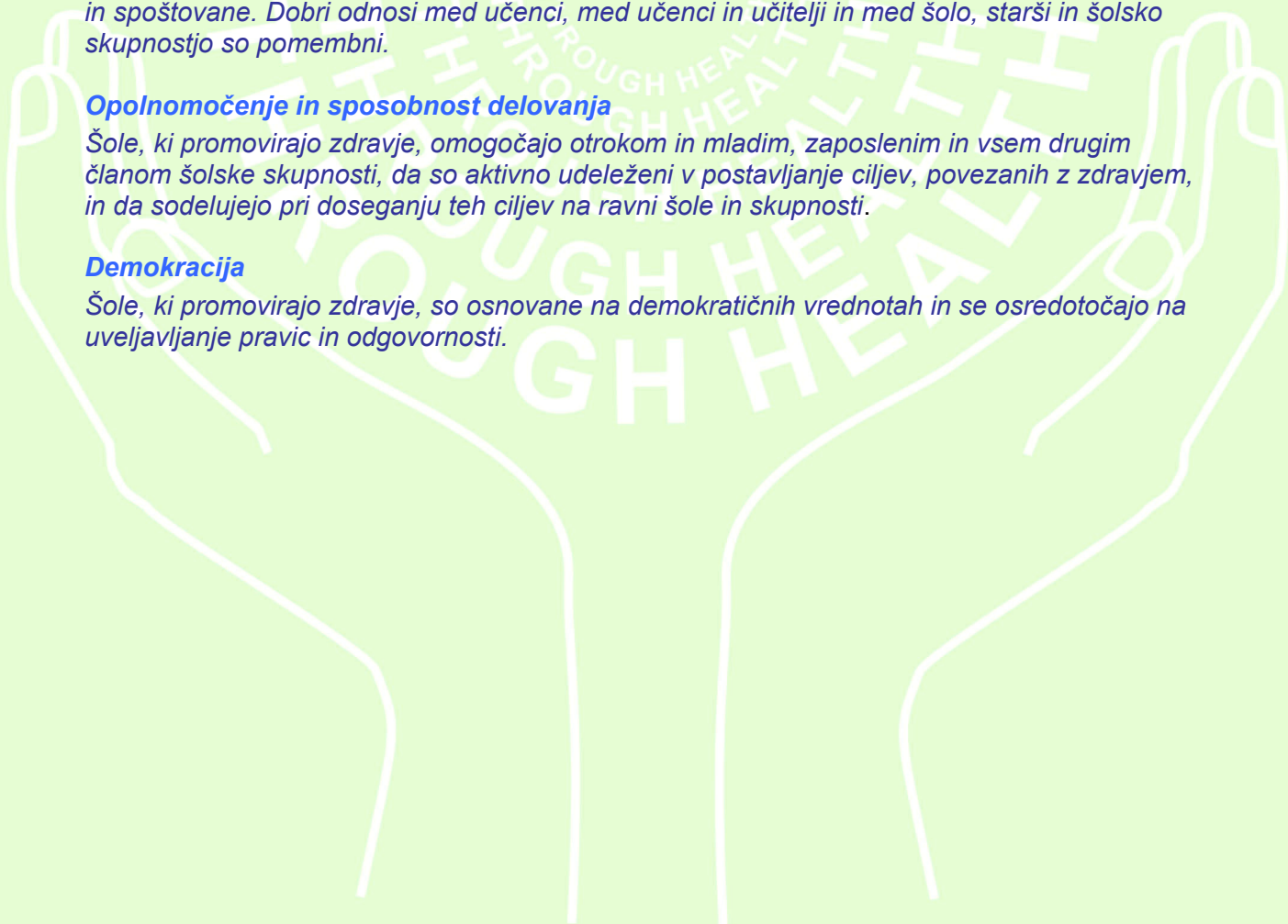
Šole, ki promovirajo zdravje, slavijo raznolikost in zagotavljajo, da se v njih vsi počutijo varne in spoštovane. Dobri odnosi med učenci, med učenci in učitelji in med šolo, starši in šolsko skupnostjo so pomembni.

Opolnomočenje in sposobnost delovanja

Šole, ki promovirajo zdravje, omogočajo otrokom in mladim, zaposlenim in vsem drugim članom šolske skupnosti, da so aktivno udeleženi v postavljanje ciljev, povezanih z zdravjem, in da sodelujejo pri doseganju teh ciljev na ravni šole in skupnosti.

Demokracija

Šole, ki promovirajo zdravje, so osnovane na demokratičnih vrednotah in se osredotočajo na uveljavljanje pravic in odgovornosti.

Stebri SHE

Celostni pristop do zdravja

Politike in prakse šol so na spodaj navedenih področjih usklajene, kar priznava in razume cela šolska skupnost:

- aktiven in vključujoč pristop do izobraževanja o zdravju v učnem načrtu;
- razvijanje zdravih šolskih politik;
- razvijanje fizičnega in družbenega okolja šole;
- razvijanje življenjskih kompetenc;
- ustvarjanje učinkovitih povezav z domom in s skupnostjo
- učinkovita uporaba zdravstvenih storitev.

Sodelovanje

Pri učencih, zaposlenih in starših se s sodelovanjem in z vpletenostjo neguje občutek lastništva. Ta je predpogoj za učinkovite dejavnosti, ki spodbujajo zdravje v šolah.

Kakovost šol

Šole, ki promovirajo zdravje, se zavzemajo za boljše procese poučevanja in učenja. Zdravi študentje se bolje učijo in zdravi zaposleni bolje delajo in so bolj zadovoljni.

Dokazi

Promocija zdravja v šolah v Evropi je osnovana na rezultatih raziskav, ki se osredotočajo na učinkovite pristope in prakse spodbujanja zdravja v šolah, tako glede zdravja (npr. duševno zdravje, prehranjevanje, zloraba substanc) kot glede celotnega šolskega pristopa.

Šole in skupnosti

Šole, ki promovirajo zdravje, se povezujejo s širšo skupnostjo. Spodbujajo sodelovanje med šolo in skupnostjo in so dejavne v izgradnji družbenega kapitala in zdravstvene ozaveščenosti.

Stik: SHE sekretariat: she@nigz.nl